

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ГО “ВСЕУКРАЇНСЬКА АСАМБЛЕЯ ДОКТОРІВ НАУК
З ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ”
МІЖНАРОДНА КАДРОВА АКАДЕМІЯ
UNIVERSIDAD CENTRAL DEL ECUADOR
UNIVERSIDAD TECNOLÓGICA ISRAEL (REPÚBLICA DE ECUADOR)
“ANANIA SHIRAKATSI” UNIVERSITY OF INTERNATIONAL RELATION (ARMENIA)

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 8

Матеріали

*Міжнародної науково-практичної конференції
присвяченої 30-річчю МАУП*

*“Актуальні проблеми модернізації
недержавного сектору освіти в Україні
у контексті світових тенденцій і національної практики”*

м. Київ, МАУП, 11 квітня 2019 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2019

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 3 від 27.03.19)*

Редакційна колегія:

М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 8: Матеріали Міжнар. наук. конф. “Актуальні проблеми модернізації недержавного сектору освіти в Україні у контексті світових тенденцій і національної практики”, 11 квітня 2019 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2019. — 460 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Литвиненко В. І., Кісілевич-Чорнойван О. М.	
<i>Історико-правові аспекти розвитку приватної вищої освіти у США</i>	<i>63</i>
Bakhov I. S.	
<i>Active and interactive teaching methods as instruments for efficient activity of non-governmental institutions of higher education.....</i>	<i>66</i>
Костенко Р. В.	
<i>Соціальна адаптація та соціалізація майбутніх фахівців у процесі професійної підготовки у приватному ЗВО</i>	<i>69</i>
Бойченко Н. М.	
<i>Викладання етики як приклад значущості дисциплін гуманітарного профілю в освітніх програмах недержавних ЗВО</i>	<i>73</i>
Пархоменко-Куцевіл О. І.	
<i>Формування національної ідеї в системі освіти України.....</i>	<i>75</i>
Недюха М. П.	
<i>Концептуальні засади державної освітньої політики (на прикладі класичного приватного університету)</i>	<i>77</i>
Білий Л. Г.	
<i>Перспективи діяльності закладів вищої освіти приватної форми власності в контексті впровадження Закону України “Про вищу освіту”</i>	<i>79</i>
Коляденко Н. В.	
<i>Концептуальні основи підготовки медичних психологів у сучасних умовах реформування медичної та освітньої галузей.....</i>	<i>81</i>
Гула Р. В.	
<i>Мілітарний аспект в теоретичних проблемах розвитку освіти при використанні досвіду бойових дій</i>	<i>84</i>
Житник Н. В.	
<i>Особливості діяльності недержавного ЗВО в умовах ринку освітніх послуг: регіональний аспект.....</i>	<i>87</i>
Шаповалова А. М.	
<i>Модернізація недержавного сектору освіти в Україні: питання часу</i>	<i>90</i>
Мурашко М. І., Назарко С. О.	
<i>Особливості функціонування державних та приватних закладів вищої освіти.....</i>	<i>93</i>
Лісовський П. М.	
<i>Феномен недержавної освіти в сучасній Україні: стан, пріоритети, імперативи</i>	<i>96</i>
Мартишин Д. С.	
<i>Основні тенденції соціальної політики православних церков України в умовах процесів модернізації</i>	<i>98</i>
Дегтяр О. А.	
<i>Інноваційний характер освітнього процесу недержавних закладів вищої освіти</i>	<i>104</i>
Лелик Л. І., Гринькевич О. С., Гринькевич В. М.	
<i>Ефективність вищої освіти в умовах глобальної академічної революції.....</i>	<i>106</i>
Dikarev O. I.	
<i>In search of a conceptual approach to “strategic culture” in elite preparation.....</i>	<i>109</i>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ МЕДИЧНОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗЕЙ

Медична психологія як наукова дисципліна бере початок з середини 19 ст., коли в 1854 р. побачила світ перша книга з назвою “Медична психологія, або фізіологія душі”, за авторства німецького дослідника, лікаря, психолога, філософа-спірітуаліста Рудольфа Германа Лотце (1817–1881). Вчений у своїх працях ставив питання призначення людини, сенсу буття, намагався пояснити взаємодію тіла та розуму [5, 6]. В 1870-х рр. англійський лікар Деніел Хак Тьюк вводить термін “психотерапія”, позначаючи ним терапевтичну дію, яку дух пацієнта міг мати щодо його тіла завдяки впливу лікаря, та пише книгу “Психологічна медицина” [1, 5, 11].

На розвиток сучасної клінічної психології істотно вплинув науковий спадок засновника нейропсихології А. Р. Лурія. В 1976 р. колега А. Р. Лурія, видатна дослідниця Б. В. Зейгарник, в книзі “Патопсихологія” визначила предмет і завдання цієї дисципліни саме як психологічної, чітко розмежовуючи функції психіатрів і патопсихологів у клініці, та підкреслила, що проблеми медицини неможливо вирішити без урахування людського фактору. Патопсихолог, за глибоким переконанням Б. В. Зейгарник, має бути насамперед психологом, разом із тим добре обізнаним в теоретичних основах і практичних запитах психіатричної клініки та клініки неврозів, і наголошує на необхідності для лікарів, які займаються патопсихологічними дослідженнями, базової психологічної підготовки [3].

Однак становлення медичної психології саме як окремої дисципліни, що має наукове та практичне значення для медицини загалом та для психотерапії зокрема, заснування наукової школи, практичного та навчального центру медичної психології в інституті імені В. М. Бехтерева, є заслугою директора цього інституту, видатного лікаря та психолога В. М. М’ясищева. Засвоївши від своїх учителів найкращий досвід загальноєвропейської психологічної науки, запозичивши ідеї та теорію психопрофілактики з праць 1-го завідувача кафедри психіатрії медичного факультету Київського університету св. Володимира, І. О. Сикорського, В. М. М’ясищев зосередив свої наукові інтереси на проблемах особистості та її ролі в розвитку різних форм нервово-психічної патології [2, 5]. В 1956 р. в заснованому ним часописі “Питання психології” (“Вопросы психологии”), В. М. М’ясищев публікує статтю “Про значення психології для медицини”, що стає програмною для наукового та прикладного розвитку медичної психології, а в 1966 р. разом із М. С. Лебединським видає перший підручник із медичної психології, — “Вступ до медичної психології” (“Введение в медицинскую психологию”), що на тривалий час став основним джерелом медико-психологічних знань для радянських лікарів [2]. Саме завдяки В. М. М’ясищеву в 1962 р. була створена проблемна комісія “Медична психологія” при АМН СРСР, а потім і введена аспірантура з цієї дисципліни [2]. Однак у програму навчання лікарів медична психологія була введена лише в 1982 р., в рамках курсу психіатрії. Відповідно до навчальної програми, в чеському видавництві “Авіценум” виходить

фундаментальний підручник за авторства учнів В. М. М'ясищева — Р. Конечного та М. Боухала, однак його назва — не “Медична психологія”, а “Психологія в медицині”, а поняття “медична” та “клінічна” психологія вживаються фактично як синоніми [4].

Таким чином, питання медичної психології тривалий час були предметом професійної діяльності фахівців різних суміжних напрямків: психіатрії, психології, патопсихології, медичної (клінічної) психології, психотерапії. Підготовка медичних психологів здійснювалася на психологічних факультетах, де вони не здобували ні базових знань із медичних дисциплін, ні потрібного обсягу клінічного досвіду [7, 9]. Лише в 1998 р. спеціальність “Медична психологія” наказом МОЗ України № 360 була введена в перелік лікарських спеціальностей, в 1999 р. професійна назва роботи “Лікар-психолог” внесена до Класифікатору професій, а в 2001 р. створено медико-психологічний факультет і почалася підготовка фахівців із медичної психології в НМУ імені О. О. Богомольця. Втім, в паспорті спеціальності “Медична психологія” за 2014 р. ще вказувалося, що вона відноситься до галузі психологічних наук [10], і тільки в лютому 2017 р. медичну психологію було включено в Перелік галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, як медичну науку (шифр 225). Така невідповідність спричинила ситуацію, коли фахівці, які мають однакові дипломи з медичної психології, що знаходиться на перетині медицини та психології та вивчає особистості психіки хворого, мають неоднакову підготовку — одні з них є психологами, інші — медиками. Реформування галузі спрямоване на узгодження цього непорозуміння і нарешті забезпечення навчання медичній психології як суто лікарській дисципліні. Враховуючи реальну ситуацію в охороні здоров'я населення України та необхідність наближення медико-психологічної допомоги до європейських стандартів, існує нагальна потреба підготовки спеціалістів з медичної (клінічної) психології — лікарів-психологів, фахівців нового типу, в центрі професійної діяльності яких є людина з її індивідуально-типологічними особливостями, станами, рівнями здоров'я та внутрішніми резервами адаптації, спеціаліста, діяльність якого спрямована на творчий, діалогічний, емпатійний підхід до пацієнта, на активізацію внутрішніх резервів особистості, покращання та гармонізацію індивідуальних компенсаторних можливостей, реабілітацію [8]. Водночас, метою підготовки лікарів-психологів є забезпечення лікувально-профілактичних, освітніх, виховних та інших закладів висококваліфікованими фахівцями, спроможними ефективно здійснювати психопрофілактику, психодіагностику і психокорекцію, консультування й реабілітацію населення в амбулаторних і стаціонарних умовах, в умовах сім'ї, у виховних та освітніх закладах, викладати медичну психологію та суміжні дисципліни, займатись науковими дослідженнями в даній галузі. Пізнання лікарем психології хворого, розкриття психосоматичних кореляцій дозволить індивідуалізувати систему лікувальних і психопрофілактичних заходів, включаючи обізнаність хворого щодо оптимальних варіантів саморегуляції, зміни хворобливого самопочуття [8]. Знання психологічних особливостей медичного колективу дасть можливість забезпечити науково-обґрунтовану організацію роботи всіх ланок лікувального закладу в плані психопрофілактики і ефективності лікувально-діагностичного процесу [8].

Джерела

1. Begoyan Psychoscience (BPSc): Психотерапия [Електронний ресурс]. — Режим доступу: begoyan.blogspot.com/2010/03/blog-post_17.html
2. Вассерман Л. И. В. Н. Мясичев и медицинская психология (к 110-летию со дня рождения и 30-летию со дня смерти) / Вассерман Л. И., Иовлев Б. В., Карвасарский Б. Д., Кар-

- пова Э. Б. // Обозрение психиатрии и медицинской психологии имени В. М. Бехтерева. — Т. 01. — № 1. — 2004 http://old.consilium-medicum.com/media/bechter/04_01/22.shtml
3. Зейгарник Б. В. Патопсихология / Б. В. Зейгарник. — М.: Вид-во Моск. Ун-ту, 1986.
 4. Конечный Р. Психология в медицине / Р. Конечный, М. Боухал. — Прага: “Авиценум”, 1983. — 405 с.
 5. Краткий очерк истории медицинской психологии / Информ. Портал “Медицинская психология” // Клиническая и медицинская психология: исследования, обучение, практика [Электронный ресурс].- Режим доступа: <http://medpsy.ru/meds/meds032.php>
 6. Лотце — Электронна бібліотека Ін-ту філософії РАН [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://iphlib.ru/greenstone3/library/collection/>
 7. Лукомська С. О. Зміст понять “Клінічна/медична психологія” у вітчизняній та зарубіжній науці / С. О. Лукомська // Наукові записки Інституту психології імені Г. С. Костюка АПН України. — Вип. 38 [ред. С. Д. Максименко]. — К.: Ніка-Центр, 2010. — 392 с. — С. 228–237.
 8. Максименко С. Д. Типовий навчальний план та програма інтернатури випускників вищих медичних закладів освіти III–IV рівнів акредитації за спеціальністю “Медична психологія” / С. Д. Максименко, Є. В. Кришталь, Г. С. Кочарян [та ін.]. — Харків, 2016.
 9. Мельник В. “Криза” медичної психології в Україні: освітній контекст / В. Мельник // Я-Кореспондент [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://blogs.korrespondent.net/blog/science/3474918/>
 10. Паспорт спеціальності 19.00.04 “Медична психологія” <http://asp.univ.kiev.ua/doc/Pasport/19.00.00/19.00.04.pdf>
 11. Происхождение и определение термина “Психотерапия” / Гештальт Арт: Искусство быть собой [Електронний ресурс].- Режим доступу: <https://geshtaltart.dp.ua/memo.html>